СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 300. Джерзі Ситі, Н. Дж., четвер, 24-го грудня, 1936. — VOL. XLIV. No. 300. Jersey City, N. J., Thursday, December 24, 1936. THREE CENTS

НЮ ДЖЕРЗІ УХВАЛЮЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИ БЕЗРОБІТТЯ

ТРЕНТОН (Ню Джерзі). — Стейтова леґіслятура цього стейту ухвалила на спеціяльно на цю ціль скликаній сесії закон про забезпечення на випадок безробіття. Ґубернатор негайно підписав цю ухвалу, отже вона відразу стала законом. Він входить у силу з днем 31-го грудня.

Закон однозвучний із законом стейту Ню Йорк. Підприємець і робітник складають відповідні суми до стейтового фонду проти безробіття.

РУЗВЕЛТ ПЛЯНУЄ РЕОРҐАНІЗАЦІЮ БЮР.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт відбув довші конференції з провідниками ріжних урядових бюр щодо реорганізації цих бюр.

Назагал президент хоче покінчити з незалежністю бюр та прилучити їх до ріжних департаментів. Одначе йому йде не про ощадність, а про справність уряду.

СКЛАДАЮТЬ СУД ДЛЯ СУДЖЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА КУБИ.

ГАВАНА (Куба). — Вища палата парляменту Куби вже зложила суд для осудження президента Міґеля Маріяна Ґомеса, обвинуваченого палатою послів за надуживання президентської власти.

На засідання сенату зявилися 33 сенатори (їх усіх є 36). Предсідник відразу проголосив, що присутні сенатори становлять суд. Три сенатори привели на крісло предсідника одного старого суддю, одітого в чорне одіння, щоб він проводив судом. Суддя заприсягнув сенаторів, що вони сповнять свій обовязок вірно й згідно з конституцією й законами. Потім суддя дав обвинуваченому 24 години на приготування оборони.

БОРОНИТЬ КАРИ СМЕРТИ ПРОТИ МОЛОДИХ.

ОЛБАНІ (Ню Йорк). — На переслуханню в справі помилування 6 молодих людей, що дожидають кари смерти в стейтовій вязниці Синг Синг за грабунковий напад і вбиття колектора підземної залізниці в Брукліні, ґубернатор заявився проти помилування засудженців від смерти на тій основі, що вони ще не мають 21 літ життя.

ЩЕ ОДИН ЛЕТНИЧИЙ ВИПАДОК.

МИЧЕЛ ФИЛД (Лонґ Айленд). — Великий бомбовий літак армії, що коштував уряд 90,000 долярів, упав тут на подвіря одної фарми й розбився. Підофіцир і два жовніри, що були в ньому, вийшли з малими ранами.

СМЕРТЬ В ОГНІ.

БРУКЛИН (Ню Йорк). — У домі під ч. 117 на Ґров стріт вибухла нафтова піч, вживана до огрівання дому, а від неї став горіти ввесь дім, що був збудований з дерева. Пані Гелена Тонесен згинула від попечень. Її сестра вратувала її 9-місячну дитину, теж попечену, тільки так, що схопила дитину з колиски й кинула її крізь вікно на руки сусідам. Самий Тонесен пробудився, як його постіль стояла уже в огні. Попечений, він скочив з ліжка, а потім зіскочив з вікна другого поверха на землю. Як пожарники вгасили вогонь, знайшли звуглене тіло пані Тонесенової.

ЗА ВУҐЛЕВЕ БУТЛЕҐЕРСТВО.

ПАТСВИЛ (Па.). — Ґубернатор цього стейту, Ерл, відбуває тепер переслухання в справі вуґлевого бутлеґерства.

Ріжні професійні люди й бизнесмени цеї околиці, що ставали на переслуханню, винували за вуґлеве бутлеґерство жадобу зисків з боку вуґлевих компаній. Через те, що вуґлеві барони дбали більше за зиски ніж за людей, вони довели безробітних майнерів до очайдушности.

Стейтова прокураторія добивається суду над 4 урядовцями великого вуґлевого підприємства „Філядельфія енд Рединґ Ковл Ко." за те, що вони своєю недбалістю завинили за вибух підземних ґазів у копальні 21-го січня 1935-го року, через що згинули 13 майнерів.

ЗА ПРИКЛАДОМ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

ЛІМА (Перу). — Уряд цеї републики заводить обезпечення робітників на випадок недуги й на старість.

Асекураційний фонд складають держава, підприємці й робітники.

ЧИ Є ДОСИТЬ ФАХОВИХ РОБІТНИКІВ?

ВАШИНҐТОН. —Ріжні фабрикантські орґанізації говорять публично про брак фахових робітників.

Американська Федерація Праці заявляє публично, що фахових робітників у кожнім промислі є подостатком та що багато з них не мають праці, а хочуть її мати.

ДАРУНОК СТРАЙКАРАМ.

ПИТСБУРҐ (Па.). — Підприємство „Питсбурґ Плейт Ґлес Ко." заявляє, що воно дасть цього року кожному робітникові різдвяний дарунок у сумі $1.50 для неподруженого робітника, $5 для жонатого, а бездітного та $10 для сімейного, без огляду на те, чи він страйкує, чи працює.

ДОБИЛИСЯ ПІДВИШКИ.

ШИКАҐО. — Юнія візників у цій околиці підписала з орґанізацією підприємців угоду про підвищення заплати для візників 3 доляри на тиждень. Угода відноситься до 10,000 юнійних візників.

НА ВОЛИНІ ДУЖЕ МАЛО ШКІЛ.

В Луцьку на Волині на зборах „Ради зєдночення польскей мислі політичней Волиня" приняли резолюцію до міністра освіти, що на Волині є замало шкіл та велика недостача вчительських етатів. Для українських дітей хочуть лише, щоб вони „зіткнулися з польською культурою" — і більше нічого.

СМЕРТНИЙ ПРИСУД НА ДУШОГУБА.

Віденський суд присяжних займався справою румунської громадянки, жінки полковника Фаркасону, яку вбив задля грабунку і викинув із потягу на території Зальцбурґа будапештенський студент Кароль Штрасер, що перебував у Ціріху. На основі вердикту присяжних Штрасера засуджено на кару смерти.

ҐАНІБАЛЬ НА ЕКРАНІ.

В Італії роблять фільмові знимки, що представляють епізоди другої пунської війни. Як повідомляє італійська преса, буде це одна з найбільших фільм на світі. Римське форум, святині на капітольському горбі, реконструовано в римській Кампанії, між Римом і Фраскаті. У сценах, що відбуваються довкола сенату, бере участь поверх 3,000 людей. Одночасно переводять знимки морських боїв і римського табору в Тріполі. До баталістичних сцен уряд дав у розпорядження фільмового підприємства 12,000 вояків. У боях бере участь 80 слонів. Визначних археольоґів і істориків покликано як дорадників та експертів для плянування сцен і виладження костюмів. Фільма буде готова в лютім найближчого року.

ПАЧКУВАЛА ПОСАҐ ДЛЯ ДОНЬКИ ПІД ПЕРУКОЮ.

Фріда Енґель з Кацвина видавала доньку в Кошицях замуж і в тій цили хотіла переїхати через кордон у Недзіцін. Тут перевели в неї особисту ревізію за валютами, чи часом не пачкує їх за кордон. При ревізії знайшли 191 долярів і 1,300 чеських корон — під перукою на голові Енґлевої. Її арештували, а тепер засудили на 6 місяців вязниці, 900 зл. гривни й конфіскату згаданих валют.

ЗАБОРОНИЛИ ІТАЛІЙСЬКУ МОВУ НА МАЛЬТІ.

Італійська преса повідомляє, що від 1. листопаду заборонили вживати італійську мову в урядах на Мальті. Всі урядові акти списують англійською мовою або діялектом населення Мальти. Проти цієї заборони виступила рішуче італійська преса.

НА ЗНАК ЖАЛОБИ ПОВІСИЛИ ЧОРНІ ПАНЧОХИ.

Як повідомляють із Ковна, в дні жалоби в роковини заняття Вильна військом ґен. Желіховського, 9. жовтня, власниця двох домів у Можейках вивісила хоругви, привязані на знак жалоби чорними панчохами. За те засудили її на грошеву кару 500 літів, яку перемінено на три тижні безоглядного арешту.

ВИШИВАТИ ХРЕСТИКАМИ ПАХНЕ КОНТРРЕВОЛЮЦІЄЮ.

До яких глупостей і до якого хамства доходять большевики в своїй політиці „соціялізування" життя в СССР, про це хай посвідчить ще один факт. В Советах таврують, коли вишивати хрестиками або в гапті вміщувати мотив корони! Здавалосяб, неймовірна річ. Але ось київські „Вісті", пишучи на тему українського народнього мистецтва, заявляються, що похвально чинять ті вишивальниці, які „викорінюють хрестик з вишивки, корону з орнаменту". Українська вишивка — без хрестика! Щож лишиться з неї?

СЕКТАНТИ БЮТЬСЯ МІЖ СОБОЮ.

Між польською старокатолицькою церквою, що нею проводить кс. Фарон, і годурівцями, які є залежні від польської національної церкви в Злучених Державах, розгорілась останніми часами гостра боротьба. На цьому тлі в Замосці годурівці побили старокатолицького духовного Закщевського, відчинили витрихом церкву й хотіли силою ввести свого духовного. Інтервеніювала поліція.

ЖЕРТВА ЛЕҐКОДУШНОЇ ЗАБАВИ.

Мешканець кольонії Камінь, коло Холму, М. Шмід, ідучи до праці, замкнув у мешканні двоє малих дітей. Діти, залишені самі без опіки, почали бавитися сірниками й спричинили пожежу. Жертви легкодушної забави померли. Вогонь згасили сусіди.

ЗАМІСЦЬ ТОВАРУ — ДІТИ.

Є чутка, що мають обмежити торговлю товарами, розвожуваними візниками. У звязку з тим власники цих візників у Варшаві мають намір задемонструвати своє цегодування в ориґінальний спосіб. Вони хотять орґанізувати похід кількох тисяч цих власників візків, але на візках не будуть підчас демонстрації везти товару, а тільки кожний своїх дітей.

РАДІО-ОБМАНЕЦЬ.

До склепу Соломона Лєбесфельда при вул. Яґайлонській у Львові прибув якийсь чоловік, вибрав собі радіо й устійнив ціну за нього на 60 зл. Радіо попрохав собі прислати до дому при вул. Академічній 5. Коли післанець прибув на означене місце, чекав уже там згаданий чоловік, забрав радіо — і щез у переходовій брамі.

ОБТЯЛИ НІГТІ ЖІНКАМ І СТЕРЛИ МАЛЬОВИЛО З УСТ.

Харбінський часопис „Наш Путь" повідомляє, що харбінська поліція перевела останніми часами ревізію у всіх нічних льокалях та дансінґах і арештувала всіх гостей, яких відвели до арешту. Тут жінкам обтяли довгі нігті й стерли червонило з уст, а опісля ще й загрозили їм, що другим разом поведуться з ними інакше. По такій процедурі всіх звільнили.

ТУРЕЦЬКИЙ УРЯД ПРОТИ АРАБСЬКОГО ПИСЬМА.

Турецький уряд рішив стосувати дуже гостро приписи закону про латинську азбуку в письмі. За вживання арабських букв передбачена найменше 3-місячна вязниця.

НОВИЙ НІМЕЦЬКИЙ ВИНАХІД.

Французька й англійська прилюдна опінія занепокоєні найновішим німецьким винаходом, що викликує переворот у конструкції підводних лодок. Винахід спирається на застосуванні ґазів кисня і водня до моторів. Досі вживають два мотори: один Дізля, що порушує лодку на поверхні, та електричний мотор, що пускає у рух лодку під водою. Заступлення обох тих моторів одним дає змогу використати більший простір до озброєння лодки, якщо треба, дозволяє теж зменшити її величину, а врешті продовжує промінь її ділання. Вкінці нові німецькі підводні лодки визначаються тим, що пливучи під водою, не лишають ніякого сліду на поверхні води.

ГРАБУНКИ НА БУКОВИНІ.

У прикордонній смузі Буковини траплялися від довшого часу грабункові напади, при чому румунська жандармерія не могла попасти на слід винуватців. Недавно ограблено купця Карпля із Станівців, що їхав возом до Сторожинець по тютюн і мав при собі 86,000 левів. Коли знайшовся в лісі, обскочили його грабіжники, забрали всі гроші і щезли. У звязку з тим грабунком жандармерія арештувала 15 осіб, з яких два сільські господарі, Петро Іванюк і Іван Федороньчак, призналися до вини. Підчас ревізії в їхніх мешканнях знайшли 8 крісів, 3 револьвери та електричні ліхтарки. Однак грошей не знайшли. Арештовані призналися теж до інших нападів і грабунків. Їх відставили до Чернівець.

ЯК СОБІ МОЛОДИК УЯВЛЯВ ЖИТТЯ.

З дому на Богданівці у Львові втік 17-літній ученик 7-мої ґімназійної кляси Іван Баран. З ним щезли й заощаджені на чорну годину батьками гроші — 7,000 злотих. Батьки повідомили про це поліцію й поліція вкінці схопила молодика аж у Ґнезні, куди він поїхав до своєї любки. Вперед, як тільки локинув був батьківський дім, змінив своє імя з Барана на „Бреди", пофальшував шкільну леґітимацію й наймив разом з 4-ма іншими такими, як він, окремий покій у Львові при вул. Потоцького. Тут відбувалися ріжні сходини. Тепер усунуть цього Барана з ґімназії, а батьки будуть уже знати, що за дитиною треба наглядати.

304 ПОДРУЖЖЯ ОДНОГО ДНЯ.

З нагоди 14 роковин фашистівської революції приїхали до Риму спеціяльним поїздом 304 молоді робітники і 304 дівчата та повінчалися. Молоді пари новоженців приняли на окремій авдієнції папа і державні достойники.

ПОМЕР ВАСИЛЬ СТЕФАНИК

НЕ СТАЛО НАЙДОСТОЙНІШОГО ПРЕДСТАВНИКА ЕВРОПЕЙСЬКОГО РІВНЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

ЛЬВІВ. — Часописи донесли, що 7. грудня б. р. помер у Русові, снятинського повіту, Василь Стефаник. Помер, як пише „Діло", найбільший письменник Галицької Землі, у якого творах дрімала енерґія українського села. Ця енерґія непримітна, часто й непривітна, але дужа, могутня, близька землі та її плодотворним сокам. Село — рідне село, з яким не любив розставатись, було для нього невпинно новою спонукою до роздумувань над життям, над людським життям, бо в селі, як у зеркалі, відбивались для нього всі великі конфлікти людини, що бажає тільки двох ідеалів: свободи та особистого щастя. Не були Стефаникові чужі ні громадські справи, ні всі ті події, що складаються на щоденну національну та соціяльну боротьбу. Він стежив за ними, цікавився і хвилювався ними, але дивився на життя поглядом мистця, який хоче із струмка буденщини і великої хуртовини добути картину, що моглаб залишитись як наболілий, могутній акорд.

Василь Стефаник народився 14. травня 1871 р. у Русові як син середне-заможніх селян. Скінчивши міську школу у Снятині, а ґімназію в Коломиї та Дрогобичі, виїхав до Кракова на медицину, але наука в університеті його не задоволяла і він 1900 р. вернувся до рідного села, щоб господарювати. Його перші нариси, що ввійшли потім до відомої „Синьої Книжечки", появились на сторінках польського журналу „Жице". Видав Стефаник Крім „Синьої Книжечки" ще такі окремі твори: „Камінний Хрест", „Дорога", „Моє Слово" і „Земля". В 1933 р. вийшов у Львові Ювилейний Збірник, у якім поміщено нариси Стефаника п. з. „Твори".

В 1908 р. Стефаник вийшов був послом до австрійського парляменту. В 1919 р. був одним з делеґатів, що їздили з Галичини до Києва на „Свято Злуки". Від 1919 р. жив постійно в Русові.

500 ЗЛОТИХ ГРИВНИ НА УКРАЇНСЬКОГО СВЯЩЕНИКА.

СЯНІК (Галичина). — Польське староство в Сяноці покарало о. Івана Гайдукевича, пароха в Добрій Шляхотській на Лемківщині, гривною 200 злотих за заборону співати шкільній молоді у церкві підчас богослужения „Єще Польска не зґінела". Крім цього покарало староство о. Гайдукевича ще гривною в сумі 300 злотих за збірку на „Рідну Школу" на весіллі у Добрій Шляхотській.

НІМЕЧЧИНА УДОСКОНАЛЮЄ МОБІЛІЗАЦІЙНИЙ ПЛЯН.

БЕРЛІН. — Німецький уряд видав розпорядок, яким заборонює тим мужчинам, що є в поборовім віці, виїздити кудинебудь за границю. Також видано розпорядок, щоб усі жінки зголошувались у спеціяльних бюрах і подавали свій вік та фахову освіту. На основі цього спису німецький уряд виробить плян мобілізації жінок. На випадок війни вони заниматимуть у запіллю місця мужчин. Всі мужчини, що здужатимуть носити зброю, підуть на фронт.

НІМЦІ ОБХОДЯТЬСЯ ОЩАДНО З ХАРЧАМИ.

БЕРЛІН. — З огляду на перенаселення німецьких територій з одного боку, а бажання німецького уряду довести свій край до економічної самовистарчальности з другого, в Німеччині чимраз більше позначається брак харчів. Уряд старається запобігти цьому тим, що удосконалює своє фармерство, годівлю домашніх звірят і риболовство, а також тим, що накликає населення до ощадности. В останньому своєму заклику уряд говорить: „В смітникових збірниках ще й тепер можна подибати відпадки харчів, а головно хліба. Хліб треба трактувати як дар від Бога. Той, хто викидає хліб, ображує націю. Той, хто уважно обходиться з хлібом, забезпечує прожиток своїй власній нації. Не лишайте хліба, щоб він засихав, бо навіть найменший кусочок можна використати. Нічого не викидайте. Будьте уважні зі своїм щоденним хлібом".

КЛОПІТ З ТИТУЛОМ ІТАЛІЙСЬКОГО КОРОЛЯ.

РИМ. — У звязку з принятим недавно титулом „імператора" італійський король знайшовся в прикрій ситуації. Бо деякі держави не признали ще італійської імперії і тим-самим не признають титулу „імператора". Щоб уникнути непорозумінь, а навіть евентуальної неприємности в титулуванню, італійський король рішив, що цього року не буде приймати особистих святочних желань від представників чужих держав.

ПАПА ПРОМОВЛЯТИМЕ РАДІОМ.

РИМ. — Не звертаючи уваги на своє дуже надірване здоровля, папа римський виголосить цього четверга, год. 6:30 ввечір на нюйорський час, радіом промову, яку будуть рівночасно перекладати ріжними мовами. Промова буде коротка й буде містити заклик до всесвітнього миру.

СОВЕТСЬКІ КАПІТАЛІСТИ.

МОСКВА. — Советська „Правда" виступила проти тих советських письменників, що, заробивши порядні гроші на своїх попередніх творах, не хочуть далі писати. Зі статті „Правди" виходить, що в Советах є багато капіталістів у рядах мистецтва. Вони дістають за свої написані твори відсотки, що доходять до сто і двісті тисяч рублів. Крім цього вони ще мають ріжні привілеї по своїх клюбах, в кооперативних склепах і т. п. Заробляючи ці казкові суми, їм не хочеться більше працювати і вони стають галапасами.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

З 15-ТИМ РОКОМ ПРАЦІ

Минув Семий Конґрес Обєднання Українських Орґанізацій в Америці, а з ним закінчило Обєднання 14 років праці для загального добра української справи. За останні три роки зложило українське громадянство в Америці жертв на суму $68,848.42, які вислало через Обєднання на ріжні потреби. Ця сума виказала, що найгірша економічна кріза, яку колинебудь переживала Америка, а яка особливо важко далася в знаки українським робітникам в Америці, не мала ніякого впливу на жертвенність української іміґрації. Навпаки, коли мова про збірки Обєднання, ця жертвенність була найбільшою за всі часи 14-літнього існування Обєднання, за який то час вислала ця орґанізація на українські цили суму $285,136.57.

Не є можливим обхопити в цій статті всі ті справи, які були порушені й обговорені на Семім Конґресі Обєднання. Про все те довідається громадянство з ухвалених резолюцій, з рефератів, які там були виголошені, а які будуть друковані як і з протоколу нарад, який теж буде друкований. Тоді кожний могтиме виробити собі справедливий осуд про працю Обєднання за останні три роки, ведену без матеріяльних засобів, а навіть без приміщення на якусь канцелярію. Бо в таких обставинах була ця праця ведена. І в таких обставинах не тільки виготовлювано й висилано ріжні меморіяли, але навіть видавано брошури і книжки.

Семий Конґрес Обєднання має велике значіння з цього боку, що отсе перший раз у нашій історії в Америці зійшлося дуже поважне число представників тут родженої ґенерації й молоді з представниками старшої іміґрації. Всі вони обмінялися на конґресі спільними думками і прийшли до висновку, що між ними є пожадана якнайтісніша кооперація. Цю кооперацію таки на місці здійснено, бо до нового уряду Обєднання ввійшло поважне число молодої української ґенерації в Америці, себто тої, що родилася й виховалася на американській землі. І ось тепер Обєднання буде виконувати дальшу свою працю (а в першу чергу те, що поручено Семим Конґресом) спільно з представництвом молодого покоління і при його співпраці.

Обєднанню наложено нову працю. Та воно зможе виконати її тільки при ревній і щирій кооперації цілого нашого громадянства в Америці. Ми певні, що воно так буде та що наше народнє життя піде тепер ще живішим ходом, бож у те життя активно входить ще й нове покоління. Супроти цього можемо тільки побажати Обєднанню ще більших успіхів у дальшій народній праці.

РЕЗОЛЮЦІЇ СЕМОГО КОНҐРЕСУ „ОБЄДНАННЯ"

(1)

Представники українського зорґанізованого громадянства, зібрані в Ню Йорку дня 20. грудня 1936 р. в готелі Пенсильвенія на Семім Конґресі Обєднання Українських Орґанізацій в Америці, ухвалили такі резолюції:

А.

І. Всі під спільний державницький прапор.

Положення на українських землях і міжнародня ситуація вказують на те, що мусить у недовгому часі прийти в Европі до такого военного конфлікту, підчас якого розвязки буде теж рішатися знову доля України. Як би ці военні події не розвинулись, одно є певне: що головно від українського народу залежатиме, чи Україна стане вільною і незалежною державою. Отже заважить наше хотіння мати свою власну державу, виявлене активною силою в боротьбі за здійснення наших державницьких ідеалів. Заважить те, чи ми у відповідну пору зможемо стати до боротьби обєднані під одним українським національним прапором і чи обєднано зможемо обороняти нашу справу ще й дипльоматичним шляхом. Вважаємо, що це булоб траґедією української державницької ідеї, якщоб ми виступали в таку нову критичну хвилю на міжнародній арені розєднано, з такими ріжними концепціями, що виставлялиб Україну на свого роду міжнародній торг. З огляду на те, що вже тепер чужинецька преса дуже часто згадує у звязку з експанзією націстичної Німеччини і про Україну, і то головно про неї, є вказаним виявити щодо цеї справи вже тепер своє становище всім нашим політичним чинникам, а в першу чергу тим, щодо яких панує переконання, що вони моглиб стати евентуальним оруддям для таких експанзивних плянів.

А що наше становище не може бути інакше від того, яке заняв український нарід тоді, коли відродив по світовій війні свою державу і коли боротьбою і пролитою кровю виразно виявляє, що він є за одну, соборну, від нікого незалежну Українську Державу — Семий Конґрес Обєднання заявляється на випадок нової війни в Европі проти всяких політичних комбінацій з такими державами, що бажалиб і по війні територіяльного розділу українських земель, чи то переміни України в чиюсь кольонію для її економічного поневолення. Конґрес є теж і за те, щоб усі наші політичні фракції саме тепер офіційно висказалися в такий самий спосіб, щоб усьому світові було ясно, що зорґанізована й політично свідома маса нашого народу стоїть односердно під одним і тим самим самостійницьким і соборницьким жовто-синім прапором.

Таке становище, заняте нами по всім світі, де тільки ми живемо, і де це можливе, буде виявом, що ми ставимося до нашої визвольної справи в чесний і розумний спосіб, себто в такий, якого вимагають від нас ті, що згинули за українську ідею, як і ті, що мучаться за неї під займанщинами. Це й буде найкраща пошана, яку тільки можемо тепер віддати поляглим героям і тим, що караються в московських, польських чи інших тюрмах.

ІІ. Проти „народніх фронтів".

Останні часи вказують на те, що український нарід, деб він не жив, розпочав сильну боротьбу з комунізмом, а властиво з цею розкладовою роботою, яку під покришкою комунізму ведуть аґенти Москви між іншим і на те, щоб ослабити український національний орґанізм. Таку боротьбу поведено теж і на західньо-українських землях проти тих елементів, що взялися там творити „народні фронти". Отже й там такі „народні фронти" є, але тепер уже без нашого народу. Гірше представляється ця справа тут в Америці, настільки, що тут є ще багато цілком темного й національно неосвідомленого або побаламученого нашого народу, який дається втягати до большевицьких „народніх фронтів", особливо тому, що вони мають москвофільську закраску, бо тягнуть до Москви, як до осередка, що обєднує всю Росію і ввесь „русский" нарід, що є спеціяльною приманою для недобитків москвофільства в Америці. Ці „народні фронти" прикриваються маскою спільноти робітничих інтересів, обороною іміґрантів і іншими хитрими штуками. Та на ділі вони нашого робітника не обороняють, ні нашій справі не помагають, бо не є будовані для скріплення нашої сили, а тільки на скріплення впливів червоної Москви, гнобительки України.

ІІІ. Проти політики дальшого обмосковлення України.

Семий Конґрес Обєднання стверджує, що московський большевицький уряд провадить чимдалі тим рішучішу політику обмосковлення України. Остання конституція С. С. С.Р. є одним з найяскравіших виявів централізації, яку вводить Москва, нищачи тим усі основи автономного життя України. Ця централізація захопила не тільки адміністраційну сторону життя України, але й економічну і культурну, щоб тим робом далі продовжати московську політику нищення українського національного життя.

IV. Проти облуди червоної Москви.

Московські аґенти поза межами С.С.С.Р. намагаються тепер затягнути ширші українські демократичні кола до одного-демократичного фронту. Є це черговий підступ червоної Москви, звернений на розбиття українського протибольшевицького фронту. Бо якщоб Москва дійсно думала по демократичному і дійсно бажала бачити демократичний фронт, то вона створилаб такий фронт спершу в Україні, даючи амнестію українським політичним вязням і дозволяючи на поворот в Україну всім тим українським діячам, що домагалися від Москви привернення Україні політичних, культурних та національних прав.

V. Крайня пора, щоб завернутись.

Семий Конґрес Обєднання стверджує, що т. зв. „українсько-польська угода" в Польщі стягнула справу українських земель під Польщею з міжнародньої арени і тим наробила багато шкоди цілій українській визвольній справі. Ця „угода" теж деморалізує нашу суспільність, бо доводить до цього, що між тими, що тепер допомагають збирати в Польщі ріжні „Фундуше Оброни Крайовей", є навіть такі народні установи, що вдержуються виключно жертвами українського народу.

Семий Конґрес Обєднання висказує думку, що ця т. зв. „українсько-польська угода" була великим політичним промахом, який повинен бути, наскільки це ще взагалі можливе, негайно направлений такою виразною публичною заявою тих українських чинників, що ту „угоду" заключали, що як з польським урядом так і з польським громадянством у Польщі є неможливе ніяке порозуміння. І то вже з цеї простої причини, що Польща не бажає собі порозуміння з українським народом, а тільки його знищення.

Семий Конґрес Обєднання вважає, що є конечним, щоб український політичний провід на українських землях під Польщею розпочав на міжнародній арені широку протестаційну акцію, звернену проти кольонізаційної політики польського уряду, яка змагає забрати українську землю на те, щоб її віддати польському елементові, спровадженому на українські землі для польонізаційних цілей. Така акція політичного проводу в Рідним Краю додасть сили теж і подібній протестаційній акції з боку української іміґрації.

VI. Готовитись до національно-революційного зриву!

Український нарід краще від інших відчув усі страхіття війни. І він певно собі її не бажає. Ні не дає причини до неї. Та проте положення в Европі таке напружене, що нема сумніву, що війна вибухне. Її мусить викликати навіть той терор, при помочі якого держать окупанти українські землі під своєю владою. В тій будучій війні нема нам ніякої потреби стояти разом з нашими історичними ворогами, чи їх обороняти, бо від їхньої побіди добра для нас не буде. Зате їхне ослаблення буде нам допомогою у здійсненню нашого державного ідеалу. Супроти цього повинні ми вважати нашим найважнішим завданням піддержувати у народніх масах цього духа, що вже зродився в огні національної революції, що активно противиться владі окупантів, і що заповідає, що змагає до цього, щоб новий революційний зрив, що то мусить вибухнути, охопив уже ввесь наш нарід. Українська іміґрація в Америці радо й щиро підпиратиме таку підготову революційного зриву українського народу, як теж візьметься за те, щоб хоч матеріяльною допомогою гоїти рани тим, що в цій революційній підготові вже брали участь і за неї потерпіли.

VII. В справі Закарпаття.

Зібрані на Семім Конґресі Обєднання представники українських організацій в Америці ствердили, що від часу, як українські землі по світовій війні віддано під чужі влади, українська культура знайшла певний захист на території Чехословаччини, так, що цей захист став добрим цементом для українсько-чехословацької приязни, зглядно для тісної дружби між Україною й Чехословаччиною. На жаль, цей моральний капітал розпливається непотрібно й безцільно в неясній політиці чехословацького уряду супроти Закарпаття, себто супроти цеї української землі, яку перебрала Чехословаччина по світовій війні, а яка ще й досі не має автономії та яка стала тепер тереном для ріжних мовних і політичних експериментів, що йдуть на руку тим елементам, що бажалиб відірвати українське населення Закарпаття від духового й ідейного звязку з цілістю української нації. До тих елементів належить і той мадяронський і москвофільський провід, який тут в Америці баламутить понад пів міліона національно неосвідомлених виходців з Закарпаття і яких діти пропадають для нашого народу, бо не знають навіть, як себе національно означити і назвати. Значить, що вже з нашого американського становища є пожадане, щоб скінчилося заведене за Мадярщини баламутство з назвою краю і народу Закарпаття та щоб виходці цього краю, а принаймні їх тут роджені діти, могли подавати свою природню і правдиву українську назву. Цю вимогу ставить зокрема зорґанізована, тут роджена і на цім конґресі заступлена, українська молодь в Америці, що вихована на американських демократичних і свободолюбних кличах, і тому саме почуває себе в праві звертатися в цій важній справі цею простою дорогою до тих великих державних мужів Чехословаччини, яких уважають тут в Америці найбільшими речниками й оборонцями демократії в Европі. На Закарпатті живе нарід український, такий самий як під Львовом, Києвом чи Харковом. І мова цього народу українська. Це наукова правда. Навіть під диктатурою С.С.С.Р. існує, хоч тільки формально, на папері, але всетаки існує Українська Соціялістична Советська Република. Тому треба надіятися, що й демократична країна таких мужів, як Тома Масарик і Едвард Бенеш, буде теж рахуватися з тим, що й на Закарпатті живе зпоконвіку нарід український та що він є властивим господарем краю, якщо й до українського народу мають бути застосовані засади демократії.

VIII. Порятуймо „Рідну Школу" в Рідним Краю.

Тому, що польська влада не дала дозволу на переведення коляди на „Рідну Школу", цій, такій важній народній установі, загрожує фінансова катастрофа. Ми певні, що Рідний Край шукатиме способів, як рятувати „Рідну Школу". Та допоможе її рятувати, як це бувало й у минувшині, й українське громадянство в Америці. Ось тому Семий Конґрес Обєднання звертається до української іміґрації, щоби при цьогорічній коляді вона памятала на те, щоб дати гідну відповіть польським окупантам українських земель, складаючи щедрі жертви на рятунок „Рідної Школи" в Рідним Краю.

IX. В соті роковини ластівки галицького відродження.

В 1937 році минає сто літ від появи невеличкої книжечки, яка зветься „Русалка Дністровая", що її видав Маркіян Шашкевич. Як знаємо, ця книжечка має епохальне значіння у відродженню галицьких українців. Вона започаткувала в літературі зворот до української народньої мови. В ній перший раз у Галичині виявилась українська спільнота, бо на початку книжки згадано про нашу звязь з наддніпрянською Україною. Наш Рідний Край готується віддати глибокий поклін Маркіянові Шашкевичеві, як свому Пробудникові і Першому Галицькому Соборникові. Хай же й українська іміґрація використає память Маркіяна Шашкевича для скріплення і збільшення наших культурних і національних здобутків.

X. В 20-ліття відродження Української Держави.

За кілька днів вступимо в 1937 рік, який пригадає нам, що минає 20 років від березня 1917 року, коли то зачалася відбудова Української Держави над Дніпром. Отже минає 20 років від часу, коли створено по віках неволі „Центральну Раду" як український парлямент і „Ґенеральний Секретаріят" як український уряд.

Семий Конґрес Обєднання проголошує 1937 рік Ювилейним Роком 20-ліття Української Національної Революції, в огні якої відродилась Українська Держава.

Відсвяткуймо торжественно цю велику історичну подію, але святкуймо її в такий спосіб, щоб не ранити одні одних, а обєднувати всі активні наші сили біля Великої Державницької Ідеї, яка, не зважаючи на нашу програну, живе й згортає щораз більші маси таких, що за цю Ідею не тільки готові жертвувати своє життя, але в дійсности таки його жертвують.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

(86)

Але крики дядьків даремні. Каміняка і вся чесна кумпанія встигли щезнути, як віск від лиця вогню. Дядьки ввірвалися до „корпусу", рознесли на тріски штаб, розбили машинку. Сидір, який і тут виявив найбільше притомности духа, почав кричати, щоби втихомирились, бо він просить слова. Поволі втихомирились. Сидір пропонує вислати напроти петлюрівців депутатів від села з білим „хлаґом". Не татариж вони. Зрозуміють нас.

— Добре! Правильно! — Наскоро вибірають депутацію, але як тут серед ночі йти з білим „хлаґом". Все одно не побачить.

— Ну, а щож тоді? Зложити руки і чекати Божого змилування? Село! Люди! „Обчество!" Я вам кажу... Коли ми такі будемо, коли: а що? а як? А... аа! Тьху! Бий тебе сила Божа! Загорнуть нас в онучу всі, кому тільки захочеться. Бо ми гречкосії, хлібаки, борозняна черва... Ось пожалуста!... Явиться вам такий паскуда — ось із тамтого кутка, надягне тобі матрозьке кльош і вже йому ціла громада в ноги... Проше пана капітана! Веди нас баранів хоч у прірву... І ми лісемо в прірву... Прірва для нас не прірва, а хто зна, що... Рай якийсь... Знайшли рай! Рай! Земля даром, море по коліна, грушки на вербі... От що! І вже ми роздявили рота і вже повірили. І вже дайош Здолбунів, батерею, ароплани. Вже готовий у прірву. — А шубовснув з головою, попав у хапепу — розум тоді вилетить з макіри на плечах і хоч патиками його бери... Ради нема...

Сидір аж засапався. Дядьки слухають, ахкають. Після вибивається один із натовпу: — А куди підеш? Не бачиш... Ніч навколо... Тьма-тьмуща!... Гадаєш, вийдеш, на горби, станеш і гукнеш: сонце, зійди! Освіти нас і наш „хлаг", білий, невинний, чистий „хлаг"! Діти ми! От що! І ще раз кажу: діти! І сонце нам не зійде, а поки, не дочекаємся його сходу. Бог сам піднесе його і з ночі стане день. Кричиш, Сидоре... Ми всі кричимо, а крик криком і є... Зправа, зліва, звідти, звідци наступають петлюрівці, большевики, Каміняки всякі... А от ти вийди і крикни нам так, щоб відразу пізнали ми: це ваші, а це не ваші. От ти господар первий сорт, а Петлюри від Леніна не розрізниш... Не є це, скажете, саме главне?..

— Чекай, поки воно зійде... Поки Бог його сам піднесе... Роса очі твої вигризе...

Ніч не стоїть. Село кипить, клекоче. Всі, хто чувся молодим і винним, покинули свої хати і подалися в Бущенщину. Там ліс, яри, де знайти притулок у цей терпкий час. У вікнах хат блимають слабенькі вогники світла. Жінки ломлять руки, нарікають на нерозважних своїх чоловіків. Всі сподіваються: ось увійдуть, оточать, запалять першу хату від заходу, пустять вогонь з вітром і не стане Дерманя на цих пригірках, ярах, лугах. Згинуть сади, а працьовиті люди кинуть селище і підуть на всі чотири боки шукати місця, де би притаковити свою голову.

Ніч. Жорстока, чорна, цвяхована зорями. Непевність, рейвах, виття собак... Минає час. Година за годиною проходить над селом засудженим. як Содома й Гомора, на пожертя вогневі пекельної помсти.

Та все це скінчилося значно простіше. Переляк і метушня зчинилися тому, бо товариш Скиданця, того „морового" кавалера і відчаяного революціонера, спіткала дивна пригода. Він привів зі Здолбунова полонених і визвався їх провести назад, поза володіння дерманської республики. Коли опинилися на полі, полонені легенько пожартували з ним. Стягнули Скиданця з сідла, зняли з нього все, до сорочки включно, і пустили стрибати босоніж по примерзлому різучому сніжку через ровіцькі поля до села. До всього котрийсь халамидник пустив за стрибуном кілька шворких куль з його власної карабінки. Кулі продзичали під самим вухом Скиданця, але наміри їх були виключно виховничі та заохотливі. В той час в очах Скиданця повстали лави, полчища петлюрівців, що рунули на нього зо всіх сторін. Він не жалував ніг своїх, гнався через поля, мов божевільний і прибігши до першої хати, наробив шелесту на ціле село.

А Каміняка, Комаров, ввесь штаб і хоробре воїнство республики залишили свою столицю на волю Божу. Дядьки гострять зуби: — Ех, колиб так одного з другим розклав на стільці та вилічив кожному пів сотню шомполів... Отоді знав би, як чесний народ з пантелику збивати.

Минула ніч, а село стояло собі, як і до цього часу. На помацьки вертаються втікачі. Деякі відразу, щоб не гаяти часу, беруться за працю. Грицько Сидорчук потребував до млина. аклав на віз міхів, всунув під солому „люшню" і пособкав до мостиського млина.

(Дальше буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. У. Н. Союзу, від. 292, подає до відома усім своїм членам, що річні збори відбудуться в неділю, 27-го грудня, точно в годині 4:30 пополудні, в галі при Кліперт і Едвард ул. На цих зборах має бути обовязково кожний член і членкиця, вислухати справоздання уряду, дати свій осуд, а що найголовніше, вибрати уряд на 1937 рік, щоб усім був до вподоби. Поза тим маємо справи, котрі тільки на річних зборах можуть бути порішені, тож не забувайте, приходіть усі точно на час. — Іван Форись, предс.; Ілія Андрусевич, кас.; Петро Кізел, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Сестр. св. Ольги, від. 318, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членкиць, що річні збори відбудуться 27. грудня, в годині 2-гій пополудні, в галі церковній. На ці збори всі члени згаданого відділу повинні прийти хоч раз на рік. Старий уряд здасть свій звіт з цілого року, як також контр. комісія, що провірила всі рахунки. Довгуючі члени повинні хоть в части свої довги вирівняти, бо як не вирівняють, то самі себе наражують на суспензу. — А. Куштай, предс.; П. Маслюк, кас.; В. Саюк, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Українське Запомогове Тов. Дністер, від. 361, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні справоздавчі і виборчі збори відбудуться в суботу, 26. грудня, в годині 8-мій ввечір, в У. Н. Домі, 217-219 Іст 6-та вул., на великій салі. Кожний член має бути приявний на цих зборах, бо є важні справи до полагодження. Буде звіт контролі за цілий рік і вибір уряду. Неприявний член підлягає параґрафові 75-тому статуту тов. Дністер. — Д. Костишин.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЧИ НЕ ЗРАДА?

Доносять публично з Вашинґтону, що Ландон, ґубернатор стейту Канзас, котрий був при останніх виборах кандидатом Републиканської Партії на уряд президента Злучених Держав, відвідав у Білому Домі президента Рузвелта, що був при тих виборах проти Ландона кандидатом Демократичної Партії.

Ґазети подають, що говорив Ландон по цих відвідинах. Як він хвалився, як він і президент говорили про своїх дітей і внуків, як вони хвалилися своїм риболовством.

Подають це й ґазети, що підчас виборів стояли за Демократичну Партію, ба навіть ґазети, що вважаються постійними прихильниками цеї партії. І нікому навіть на думку не прийшло би припускати, що Рузвелт чи Ландон мали якісь коншахти проти Демократичної чи Републиканської Партії, як це часто буває в дрібних ґрупках з дрібними людьми, коли провідник одної ґрупи стрінеться з провідником іншої ґрупи.

СВЯТОЧНА КАРТКА.

Американські ґазети подали недавно фотографічні знимки святочних карток, вибраних англійською королівською родиною для висилки з бажаннями, зприводу Різдва. Теперішній король Англії вибрав для висилки образець, що представляє початок „ордену підвязки".

З повстанням цього ордену звязано багато історій і леґенд. Історія каже, що основав цей лицарський орден анґлійський король Едвард Третій у 1349-тім році. Леґенда подає про повстання імени цього ордену таке: підчас одного танцю на дворі короля ґрафині Сейлсбері, що танцювала з королем, злетіла на землю підвязка від панчохи. Двораки, побачивши підвязку на землі, стали підсміхатися з пригоди жінки. Король у гніві крикнув: „Сором тому, що має лукаві думки!" І, піднимаючи підвязку з землі, він поклявся, що постарається зробити її такою славною, що кождий з тих, що сміялися, буде з завистю дивитися на підвязку. І він заложив лицарський орден, до котрого може належати лише 26 живучих лицарів, а з них одним є самий король.

У цей спосіб англійський лицарський орден підвязки по нинішний день пригадує в Анґлії, що на злобні підсмішки на невинні собі пригоди дозваляє собі лишень людина, що сама має злобні думки.

АНҐЛІЙСЬКІ КОРОЛІ.

В історії цього „ордену підвязки" можна вичитати, що король Едвард Третій, висказував свое обурення на підсмішки своїх двораків по французьки.

Говорив він по французьки не тому, що стидався говорити по англійськи або пробував закрити перед своєю службою, щоб він хотів сказати. Говорив французькою мовою тому, що це була його матерня мова. Він був потомок короля Вилйема Побідника, що в другій половині 11-го століття перебрався з армією з Нормандії, в Франції, до Анґлії та здобув її.

Теперішній королівський рід був первісно норманський, а говорив по французьки, бо, побуваючи в Франції, зфранцужився. З часом в Анґлії він забув французьку мову й занґлійщився. Пізніше він це був раз понімчився, і мусів зужити кілька поколінь на віднімчення й занґлійщення наново.

І В ІНШИХ НЕ ІНАКШЕ.

У чужинецьким походженню англійського королівського дому нема нічого надзвичайного. Чужинці дуже часто засідають на монархістичних престолах.

Російський пануючий рід називався династією Романових, але в ньому крови Романових не було. Були це німці. Теперішний румунський король по крови теж німець. Шведський рід виводиться від ґенерала французької армії, котрого посадив там Наполеон. У Польщі нераз правили чужинці: литовці, німці (сакси), мадяри.

А в ріжних дикарських племенах в Африці нині є правило, що королем може бути тільки чужинець: якби королем став чоловік з їх власного племени, вони ніколи не повірилиб у походження його влади від Бога.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

СИРАКЮЗ, Н. Й. Тов. Українська Січ, від. 282, подає до відома всім своїм членам, що річні збори відбудуться в неділю, 27. грудня, в годині 2-гій пополудні, в У. Н. Домі. Буде звіт уступаючого уряду, справоздання контр. комісії, вибір уряду на 1937 рік. На тих зборах вирішимо справу заснування відділу У. Н. С. з молодих членів, які перейшли до старших. Обовязком всіх молодих членів є прийти на збори точно на час. Старші члени зволять прийти, бо маємо крім згаданих точок, ще інші важні справи до вирішення. Неприявні на зборах члени без причини будуть карані по 50 ц., а урядники по 1 дол. — І. Пігуляк, голова; Г. Туркевич, секр. рек.; І. Лисюк, секр. фін.; П. Танасишин, кас.

Чоловік і жінка пішли до театру на дуже сумну драму. Жінка плаче всю першу дію, плаче й другу, а як зачинається третя дія, чоловік дає їй свою хусточку.

— Ні, не треба, — каже жінка — до моеї хусточки зміститься ще й третя дія.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

З ПРИВОДУ ОДНОГО ПОХОРОНУ.

Дня 12. грудня ц. р. спочив навіки д-р Кирило Білик. Поховали небіжчика в простій, дешевій дубовій домовині. Не прощав його ніхто з наших українських громадян. Були тільки кілька нас, давніші знайомі покійника. Похорон був такий сумний, що мушу за нього згадати, бо він насуває багато думок.

Покійного пізнав я тому 26 років, коли він був баптиським проповідником. Був він членом допомогової орґанізації, в якій я був головним урядником, і просив мене добути для нього якусь стипендію на медичні студії. Це й сталося. Я був з покійним теж і в політичній праці, був у „Федерації Українців" і при творенню У. Н. Комітету, від якого покійний їздив на ту нещасну мирову конференцію в Парижі. По тій поїздці покійний зневірився у самостійницькі українські змагання, відмежував себе від українського життя і пристав до „русских", яких заступав при останніх президентських виборах. Тут я його стрінув і тут до решти втратив колишні до нього симпатії. З християнського боку було мені жалко глядіти на його похорон. Але з другого боку це була знаменита наука для тих, що відходять від нашого народу, що зневірюються в ньому. Тут вони могли бачити, чим стає людина на чужому ґрунті, коли навіть вона там і вибється вгору. Нещасливішого образу від цього, яким був похорон д-ра Білика, уявити собі не можу.

Михайло Беля.

З українського життя в Америці

БОСТОН, МАСС.

Державне Свято.

Що року патріотична громада міста Бостону обходить традиційне свято Першого Листопаду. Також і цього року, за ініціятивою ОДВУ та при співучасти Запорозької Січи, Укр. Прав. Громади, Союзу Українок та Клюбу Молоді, відбулося в нас величаве свято відродження України. Ще ніколи передтим наша громада не заманіфестувала так яскраво свого хотіння мати свою державу й не оцінила так високо жертви життя наших героїв за українській нарід.

На цих листопадових роковинах ми споминали не тільки поляглих героїв України, але перечисляли також наші національні сили й робили підсумки: чи ми ростемо, чи меншаємо. Останнє свято, влаштоване 22 листопаду ц. р., переконало нашу громаду, що ми поступаємо вперед. Свято було старанно виготоване і торжественно відсвятковане.

В неділю о. Кушнір відправив в укр. прав. церкві торжественну Службу Божу. Підчас відправи виголосив проповідь, у якій підкреслив заслуги наших борців-націоналістів, з яких одні полягли на полі бою, а других у тюрмах замучила Москва і Варшава. Посередині церкви стояла могила, прибрана вінками, сплетеними з дубового листя і сосонових віток, що їх виконали: п. Т. Боднар і З. Рак, останній — бувший учасник листопадових днів. Коло могили стояла почесна сторожа, що складалася з членів ОДВУ. Серед них були молоді хлопці і дівчата, що вже роджені в Америці. На могилі лежав кріс і меч, як також стояв березовий хрест, на якому виднілася шовкова стяжка з написом „Борцям за волю України".

По Службі Божій відбулася панахида, на якій о. Кушнір знов сказав зворушливе слово про тих, що боролися колись за рідний край, а тепер остались інвалідами. Їх нараховують іще пару тисяч. Їх треба захистити, щоб вони не чули болю та не йшли просити у ворога помочі. Після цього переведено в церкві збірку, яка принесла більше, ніж колинебудь у попередніх роках, а саме близько $60.

Пополудні був концерт. Гала була повна. Прибули гості націоналісти з Вунсакет, з о. Каськовим на чолі, з Тонтон, Провіденс, Менчестер, а з Сейлем приїхав цілий відділ Молодих Націоналістів.

Український хор під управою о. Кушніра відспівав вязанку українських пісень. Гарні строї причинилися багато до краси виконання. Гром. М. Давискиба виголосив вступне слово, в якому коротко перейшов історичний перебіг змагань українського народу до своєї державної незалежности, аж до Першого Листопаду 1918 р., в якому то році наш нарід засвідчив наново своє бажання мати свою державу. Хоч ця світла спроба не скінчилася повним успіхом, проте наш нарід не піддається і бореться далі за свій національний ідеал.

Далі були хорові виконання хору шкільної дітвори під проводом о. Кушніра. Потім ішли деклямації. Деклямували з молодших: С. Давискиба, О. Довганчук і Анна Оверко, а зі старших Ан. Івашків. Молода українська адвокатка, панна Чопик, виголосила по англійськи промову для роджені тут молоді, розказуючи їй у захоплених красках про значіння Першого Листопаду. Під кінець вона закликала тутешню молодь організуватися в силу українського націоналізму. Програмою проводив гром. Чопик, який висказав свою заввагу про потребу такої сильної організації, якою є О.У.Н. Їй ми повинні дати моральну і матеріяльну поміч.

Святочну промову виголосив о. Каськів з Вунсакет, Р. Ай. Він змалював приявним ту боротьбу, що розгорілася була на українських землях в часі Листопадових Днів. Пірвавши австрійські кайдани, український нарід прогнав австрійську армію і на її місці поставив своїх синів, щоб стерегли новоозбудовану Українську Державу. Бесідник просив приявних, щоб повстанням з місць вшанували тих героїв, що зложили свої голови в обороні рідного краю. Під кінець бесідник додав духа приявним, кажучи, що вже не далекий цей день, коли українські націоналісти знов піднесуть український державний прапор та заткнуть його в Києві й у Львові. Промову о. Каськова приявна публика нагородила рясними оплесками. По промові знов були хорові точки.

Під кінець о. Кушнір подякував виконавцям програми, як також приявним гостям, і всі разом, відспівавши національний гимн, закінчили свято.

М. Давискиба.

КОГОЗ, Н. Й.

Свято Державности.

Дня 29. листопаду ц. р. відсвяткувала українська громада в Когоз прекрасним концертом памятку української державности. Того дня при кінці Служби Божої місцевий парох відправив панахиду за поляглих героїв, а вечором, відкриваючи вступним словом святочний вечір, повитав коротькими словами присутніх, вказуючи на значіння з ціль Листопадового Свята.

Після того церковний місцевий хор, під проводом учителя Юрія Березінського, відспівавши гимн, виконав кілька хоральних пісень, достроєних до святочної хвилі. Потім слідували деклямації шкільних дітей, які виконали: Павло Ґреґор, Марія Гавран, Стефан Ґреґор і Марія Коба, та сольові партії на пяні, які відограли панни Валентина і Лілян Краніцькі. Дуже інтересно говорив д-р Лонгин Цегельський, що виголосив реферат про те, як будувалася і як упала Українська Незалежна Держава. В півтораговинній промові перейшов бесідник в приступних, ядерних словах цілий хід подій з листопадових днів, згадавши і за злуку всіх українських земель, яку доконано і проголошено 22. січня 1919 р. в Києві на Софійській площі і виявляючи помилки, які наче та чорна нитка шаріють в історії змагань українського народу до свободи і волі. Бесіду свою закінчив тим, що нарід український, хоч стратив свою державність, то не стратив бажання бути вільним і свобідним і плекаючи ідею свободи і волі в своїм серці, сильно вірить, що в недалекій будучині ще раз повториться Перший Листопад.

Після реферату, який присутні вислухали з увагою, о. Лисяк заохотив зібраних до жертв на інвалідів. Комітет перейшов за збіркою, а тимчасом ішли дальші точки хоральні і дует, виконаний милозвучними голосами паннночок Емми Мазулі і Теклі Михаляк. Гимном „Ще не вмерла Україна" закінчено святочний вечір. В часі збірки на панахиді і на концерті більшими жертвами зложили: О. Лесняк $2; по $1.50: Ева Сташко і Г. Недільський; по $1: Т. Грацонь, Т. Маліґлюфка, Христина Дзямба, П. Гавришенко, Й. Дзямба, В. Сташко, Й. Білінський, М. Галашин, Паранька Жмут, Марія Бабах, Текля Мазурик, о. М. Лисяк, Вікторія Лисяк, М. Скоренький, Марія Кушнір, Ю. Березінський; по 50 ц.: Марія Баюс, К. Сеньчук, А. Мазурик, Н. Назарко, П. Ропіцький, І. Барна, Ф. Шаршанович, Марія Шаршанович, Меланія Дерлиця, Євдокія Афінович, М. Жмут, Ю. Гончарик, Анна Дзямба, Анна Ропіцька, В. Стадник, Катерина Коник. — Всього з дрібними жертвами вплинуло на панахиді $14.80, на галі $37.60, разом $52.40, з чого по потрученню видатків вислано чеком через Обднання на інвалідів суму $35.

— Чому ви, товаришу, покинули сцену?
— З причини каліцтва.
— Що ви кажете?! З чогож те каліцтво?
— Я оглух від вічних оплесків.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

КЛІВЛЕНД, О.

На інвалідів.

Збірка на інвалідів в укр. кат. церкві св. Петра й Павла принесла $72.53 і ту жертву вислано через Обеднання на призначену ціль. Панахиду відправив о. В. Мереньків. Перед панахидою о. Мереньків виголосив до вірних глибоко змістовну та патріотичну бесіду про нашу останню визвольну боротьбу, про теперішне тяжке положення нашого народу та про потребу помочі тим, що в тій останній боротьбі стратили те, що мали найдорожче, себто здоровля. Опісля переведено збірку, якою занялися церковні урядники та члениці Червоного хреста ОДВУ: Марія Бойко, Марія Шмаґала, Анна Труш і Анна Наґірна. Жертвували по $1: Д. Шмаґала, П. Липян, В. Цвірчак, І. Ільків, В. Кліщинський, В. Кедьо, В. Ґуменюк, А. Спішак, М. Голубець, І. Телеп, Й. Трущ, В. Мохнач, Ф. Ольховий, В. Кокоч, П. Головчак, Т. Федорчак, І. Капраль, А. Попіль, І. Бзіль, Т. Бандура, П. Гнатяк, С. Юнек, А. Ґоїк, М. Колодій, П. Половчак, Н. Капраль, П. Пацула, Н. Декан, Маґда Тимчина, Катерина Бобечко, Катерина Маківська, С. Олексик, Розалія Ґурняк, Марія Ковалець, Софія Чубінська, Софія Футрик, Катерина Хай, Марія Шалапій, Марія Щипко й пані Чайка; по 50 ц.: Й. Хміль, М. Вербинський, Катерина Ґабрівська, Софія Сущельницька, Софія Когут, М. Лазута, В. Піндур, пані Поливчак і Капраль. Решту дрібними датками.

Петро Липян.

АРНОЛД, ПА.

Вчинок, що варт наслідування.

У нас в Арнолд, Па., на жаль, цього року не відбулося Листопадове Свято, а то тому, що національні товариства не були підготовані до нього. Тому ми, українські громадяни, що гуртуються при місцевім Українськім Народнім Домі, рішили на своїх зборах 12. грудня ц. р. вислати через Обеднання від себе жертву в сумі $50 на ріжні народні цілі, а саме: на боеву акцію $20, на інвалідів $20 і на Рідну Школу $10. Посилаючи цю жертву до Обеднання, завзиваемо й інших братів-українців, щоб зложили від себе жертву на інвалідів, Рідну Школу і боеву секцію українських націоналістів, які кладуть свої буйні голови за свій нарід та наражають своє життя, щоб освідомити український загал у наших державно-соборницьких змаганнях. Усі ми повинні докладати цеголку до цієї будови. Ті, що кладуть своє життя, нераз не мають часу постаратися про матеріяльні фонди, потрібні для своєї роботи. Зате ті, що не наражають свого життя й маються краще фінансово, повинні прийти їм з фінансовою помічю. В той спосіб буде поступати будова Української Держави.

Уряд Українського Горожанського Клюбу.

ВІДОЗВА

до уроженців містечка Залозець і околиці й усіх українців, прихильників освіти в Америці.

Дорогі Краяни!

Як може відомо Вам, ми маємо в Залізцях Нових „Народній Дім", одиноку, так сказатиб станицю, де концентрується уся суспільність нащих культурно-економічних установ.

Дім цей раз по війні був відібраний нам. Здобули ми його назад судовою дорогою з приватних рук, а кошти процесу лишили по собі довг в сумі 900 долярів. Комітет, що займався цією справою, щоб не дати цього дому в приватні руки, змушений був заключити фузію з Кооперативним Союзом в Зборові. В той спосіб дім перейняв на себе згаданий Союз і сплатив довг, який досі ще виносить 700 долярів, та відреставрував його, що понесло за собою кошти 200 долярів.

В умові цій поставлено, що колии до 15 років якась з наших установ до цього реченця не викупить дому — а реченець вже дуже короткий, бо остаедься всього 3 роки, то в такому випадку дім цей перейде знову в приватні руки.

В домі цім тепер міститься кооперативна складниця, Кружок „Рідної Школи" та Т-во „Сокіл", які то установи не мають іншого пристановища.

Дім цей ми мусимо викупити, бо в противному випадку стратимо його. А стратити, на нашу думку, ми не повинні, бо це булоб великим ударом для Залозець і всієї Залозеччини, де концентруеться все культурно освітне життя. В ньому е салі до вистав і вправ „Сокола", одним словом це е одинока станиця — наша твердиня.

Економічна біда, що нас тисне, не дозволяе зібрати нам відповідних фондів, щоб сплатити цей довг. Тому цією дорогою звертаемося до Вас і просимо:

Поможіть згаданим українським установам у Вашому рідному містечку!

Уроженців околичних сіл також просимо помогти нам.

Переведення цієї акції допомоги „Народньому Домові" в Залізцях Нових, на Канаду доручили ми п. Гетьманові Михайлові з Залозець Нових, якого Ви знаете, або чули про нього.

В Злучених Державах Америки акцію цю поручили ми тамошньому комітетові, в якого склад входить п. Хоміцький Василь, уроженець Залозець.

Тому просимо: Відгукніться на заклик його і цих, що разом з ним спільно будуть переводити цю акцію.

Українські часописи в Канаді і Злучених Державах прохаемо безплатно помістити в часописах цю відозву.

Маемо надію, що не знайдеться ні один українець, що не відгукнувсяб на наш заклик і бодай малою лептою не поміг нам; бо це справа для нас важна і для наших поколінь.

Підписані: Старшина Кружка „Рідної Школи", старшина „Народнього Дому" в Залізцях, старшина Кружка „Союзу Українок", старшина Пожарного Т-ва „Сокіл", старшина Кружка „Рідної Школи" в Гаях за Рудою, старшина Кружка „Рідної Школи" в Залізцях Старих.

Від тутешнього Комітету Допомоги Народньому Домові: Праця в цьому напрямку іде досить успішно. Напливае чимраз більше жертв. Незабаром подамо до загального відома звіт діяльности і збірок. Просимо про дальші збірки.

Павло Стахів, голова комітету в Ню Йорку;
В. Хоміцький, секретар,
339 Іст 6 вул., Ню Йорк, Н. Й.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

(77)

З найбільшою обережністю підпливав Тарзан до острова, на якому був замок людей-леопардів. Та в тім він почув близько себе хлюпіт води. Він оглянувся і побачив недалеко отворену пащу крокодиля, що з цілої сили гнався в його напрямку. Ось-ось широчезна паща цього огидного плазуна мала зловити Тарзана за ноги.

Та в одній секунді Тарзан скрутився на бік і знайшовся обіч крокодиля. Ще одним скорим рухом він занурив рамя з ножем під воду і одним могутнім ударом розпанахав пажерливому крокодилеві черево. Тарзан прекрасно знав будову тіла усіх звірів і вмів в одній хвилі віднайти їх найслабще місце. Також і тепер один удар його ножа відразу спараліжував потвору.

Але тепер, здаючи собі з цього справу, що боротьба з крокодилем всетаки викликала шум, що зчерги спровадить на нього ціле стадо крокодилів, Тарзан напружив усі свої сили, щоб чимскорше добитись до берега. Тепер він уже не дбав про тишу, тільки про скорість, бо тільки шалена скорість могла його врятувати від смерти.

Ще кілька секунд і він знайшовся цілий на березі. Обтрясшися з води, він почав розглядатися довкруги. Одна небезпека минула, а тепер на черґу прийшла друга. Беріг острова був сповидно пустий. Бо люди-леопарди ніколи не сподівалися, щоби був на світі такий смільчак, який запустивсяб сюди серед ночі. Тарзан дивився на замок і думав, як дістатись до його середини.